

Achtergrondinformatie en adviezen bij de ANLb-pakketten

Periode 2023-2028

Leefgebied Open Grasland

november 2024

Inhoud

Inleiding	3
Aanvullende voorwaarden deelname ANLB 2023-2028 Agrarisch Collectief Waadrâne	4
1 Grasland met rustperiode.....	5
3 Plasdras voor weidevogels.....	6
4 Legselbeheer op grasland	8
5 Kruidenrijk grasland.....	9
6 Extensief beweid grasland	10
7 Ruige mest	11
8 Hoog waterpeil voor weidevogels	12
Z.06.06 Braakstroken op grasland (voor kievit).....	13

Inleiding

Maatwerk

Weidevogelbeheer is maatwerk, daarom willen we ook de komende periode weer graag samenwerken met onze deelnemers die vanuit hun intrinsieke motivatie de weidevogel beschermen en een warm hart toedragen.

De populatie staat onder druk. We hebben niet alles in de hand, maar met onze deelnemers kunnen we wel een zo hoog mogelijke kwaliteit van beheer realiseren. Rust, water, kruidenrijk en beweiding zijn de 4 beheerfactoren waar Agrarisch Collectief Waadrâne de komende jaren op in wil zetten. Een slimme combinatie van deze factoren maakt dat er in tijd en ruimte voldoende broed- en opgroeigelegenheid zal zijn voor onze weidevogels.

Mozaïekregisseur

Voor de uitvoering van flexibel beheer heeft de mozaïekregisseur een belangrijke rol. De mozaïekregisseur staat naast de deelnemer en bepaald in het seizoen voor het maaien van de 1e snede samen met de deelnemer waar lastminutebeheer nodig is. Eind mei en in juni bekijkt de mozaïekregisseur waar de maaidatum van zware pakketten uitgesteld moet worden. Hierin zijn de vogels leidend. Dit geldt ook voor de beweidingspakketten en de plasdrassen. De mozaïekregisseur werkt zo goed mogelijk samen met de deelnemer, maar krijgt namens het collectief wel de eindverantwoordelijkheid voor een goede planning en uitvoering van het beheer.

Contact nazorger

Beheer in leefgebied Open Grasland is gericht op de doelsoorten grutto, Kievit, tureluur en scholekster en overige broedende soorten. Bij alle bewerkingen op percelen met ANLb-weidevogelbeheer dient de bescherming van deze doelsoorten de eerste prioriteit te zijn. Het contact met uw nazorger is daarbij van wezenlijk belang. Stem altijd af met uw nazorger. Ook in het vroege voorjaar bij sleepslangen, bemesten, weideslepen etc.

Praktische tips:

1. Houd gewas op percelen grasland kort in winter en vroege voorjaar en voorkom verruiging
2. Voorkom verruiging van slootkanten, dammen etc.
3. Geen opslag van kuilpakken, hekkelmateriaal o.i.d. in percelen, dit kan dekking geven aan predatoren

Disclaimer:

Aan deze achtergrondinformatie en adviezen kunnen geen rechten worden ontleend. Deze informatie is samengesteld op basis van de regelingen zoals die bekend waren op het moment van opstellen.

Aanvullende voorwaarden deelname ANLB 2023-2028

Agrarisch Collectief Waadrâne

Deelnemer verklaart bij ondertekening van de Aanvullende voorwaarden ANLb-beheer:

Beheerjaar:

Het weidevogelbeheer start op 1 januari en eindigt op 31 december. Het beheer start en eindigt dus niet op de begin- en einddatum genoemd in de pakketvoorwaarden (bijvoorbeeld 1 april en 1 juni bij pakket grasland met rustperiode van 1 april tot 1 juni).

Contact nazorger:

Voor het weidevogelbeheer is een goede samenwerking met uw nazorger van groot belang. Tijdens het broedseizoen (1 maart-1 augustus) is **voor alle** landbouwkundige bewerkingen op een ANLb-beheereenheid toestemming van uw nazorger vereist.

Maaien:

Op een ANLb-beheerperceel wordt tijdens het broedseizoen (1 maart-1 augustus) niet gemaaid tussen zonsondergang en zonsopgang.

Legselbeheer:

Het ANLb-pakket 4 Legselbeheer op grasland wordt uitgevoerd volgens de beheereisen gepubliceerd op website: www.waadrane.fr en www.mijnboerennatuur.nl. Als er in het beheerjaar geen nesten en/of geen alarmtellingen worden geregistreerd op de beheereenheid (leidend hierin is het BFVW-registratiesysteem) dan vindt er geen uitbetaling plaats van de beheervergoeding. Dit wordt vermeld op de uitbetalingsfactuur. Bij geregistreerde nesten en correct uitgevoerd beheer zal er een uitbetaling plaatsvinden van € 75,00 per hectare.

Er zijn er een aantal mogelijkheden om het legselbeheer aan te passen:

1. Uitstellen van het maaien met 2 tot 4 weken (pakket 4d, e en f) in overleg met nazorger
2. Naast de verplichte nestenclaves (met een doorsnede van minimaal 8 meter) 5% gras laten staan op de beheereenheid. Hiervoor is geen overleg met uw nazorger nodig en u bepaalt zelf waar de 5% op een perceel blijft staan. De 5% oppervlakte meldt u bij het collectief via het meldingsformulier op de website www.waadrane.fr.

Bezoeken kennisbijeenkomsten:

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer is maatwerk en vraagt van beheerders de nodige kennis en inzet. Tussentijds kunnen er veranderingen of aandachtspunten voor het ANLb-beheer van belang zijn. Om hierover kennis op te doen, en om ervaringen uit te wisselen, is het van belang dat beheerders een aantal kennisbijeenkomsten bijwonen. Hierbij valt te denken aan informatiebijeenkomsten, de Algemene Ledenvergadering en veldexcursies.

Het bijwonen van minimaal twee kennisbijeenkomsten per beheerjaar belonen wij met een toeslag van € 10,00 per hectare netto afgesloten beheer (*excl. ruige mest en hoog waterpeil*), met een maximum van € 250,00 per beheerder. Deze toeslag wordt op een aparte factuurregel vermeld op de uitbetalingsfactuur.

1 Grasland met rustperiode

Introductie

Dit pakket biedt rust aan broedende vogels en opgroeigelegenheden aan kuikens. Een rustperiode is vooral voor weidevogels van belang, maar het beheer biedt ook schuil- en foerageergelegenheden voor insecten en kleine zoogdieren.

Voorweiden is toegestaan. Zeker bij productieve graslanden met weinig nesten is dit zinvol: het voorkomt een te zwaar gewas aan het eind van de rustperiode waarin kuikens zich moeilijk kunnen bewegen. Het voorweiden kan tot begin mei, zodat de vogels daarna rust hebben.

Combineren met hoog waterpeil is een waardevolle optie voor grasland met rustperiode. Hoog waterpeil remt de grasgroei, waardoor de grasmat geschikt is voor weidevogel-kuikens. Daarnaast zitten wormen en andere bodemdieren ondieper in de bodem waardoor ze beter beschikbaar zijn voor weidevogels.

Om te voorkomen dat het gras te zwaar wordt, wordt afgeraden om voor de rustperiode te bemesten. Dat voorkomt dat het gras aan het eind van de rustperiode gaat liggen en vervilt. Dat geldt zeker voor bemesting met kunstmest en drijfmest, waaruit de voedingsstoffen snel beschikbaar komen.

Adviezen

- Het advies is om de voorjaarsbemesting achterwege te laten en na de rustperiode te bemesten. Dit voorkomt een veel te zware snede na de rustperiode. Weidevogelkuikens kunnen zich moeilijk voortbewegen door een zwaar gewas.
- Dit pakket kan worden gecombineerd met Ruige mest en met Hoog waterpeil.
- Neem contact op met uw gebiedscoördinator indien voorweiden niet lukt in verband met weersomstandigheden.

3 Plasdras voor weidevogels

Introductie

Plasdras is een aantrekkelijk biotoop voor weidevogels om te rusten en te foerageren. Wormen en emelten komen bij een hoge grondwaterstand dicht naar het maaiveld en zijn daardoor beter bereikbaar voor weidevogels. Plasdrassen kunnen als greppel-plasdras worden ingezet. Greppel-plasdras is een kleinschalige variant van plasdras en wordt ingezet langs slootjes en greppels die van oudsher op het perceel aanwezig zijn. De greppel-plasdras is ook mogelijk via dit beheerpakket.

Niet het diepe water, maar juist het 'drassige' deel van een plasdras is het meest waardevol voor weidevogels. Praktisch vertaald hoeft u op een goed plasdrasperceel niet noodzakelijkerwijs laarzen aan om droge voeten te houden, maar heeft u wel per definitie natte sokken als u er op schoenen doorheen zou lopen. De oppervlakte voor dit pakket is het deel dat in de beheerperiode continu drassig is.

Het is noodzakelijk dat grenzend aan het plas-drasperceel ook kruidenrijk grasland, grasland met een rustperiode of een beweidingsperceel aanwezig is. Dit voorkomt het ontstaan van een 'ecologische val' waarbij de plasdrassen weidevogels uit de omgeving aantrekken, maar waar de nesten vervolgens niet uit kunnen komen of de kuikens niet groot worden, door gebrek aan voedsel (kruidenrijk grasland) of schuil mogelijkheden (rustperiode) in de directe omgeving. In plaats van een verbetering van de biodiversiteit, zorgt het beheer dan onbedoeld voor een achteruitgang.

Het pakket met startdatum 15 februari heeft als voordeel dat de plasdras aanwezig is bij de start van het weidevogelseizoen, het pakket met startdatum 1 maart biedt een langere tijd voor de ontwikkeling van de bodemfauna.

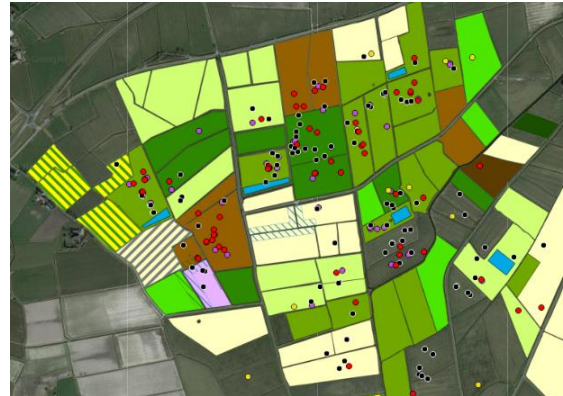
Advies:

- Om de plasdras niet te omgeven met een te zwaar gewas, moet het hele perceel vooraf niet worden bemest, gesleept of gebloot.
- Om te voorkomen dat de plasdras een ecologische val wordt, is het belangrijk om rondom de plasdras rust en dekking aanwezig is, bij voorkeur met kruidenrijk grasland of eventueel grasland met uitgestelde maaidatum, maar dat gewas moet niet te zwaar worden.
- Om te voorkomen dat de plasdras omgeven wordt door een te zwaar gewas, is het advies om ook na afloop terughoudend te zijn met bemesting en het perceel kort de winter in te laten gaan.
- Zet de zonnepaneelpomp ruim voor de ingangsdatum van het beheerpakket aan.
- Kan de zonnepaneelpomp de plasdras niet snel genoeg volpompen neem dan contact op met uw gebiedscoördinator. Het collectief heeft nl. de beschikking over diverse pompen om snel extra water op de plasdras te pompen.
- Controleer in het seizoen regelmatig de werking van uw zonnepaneelpomp.
- Voorkom verruiging van uw plasdras door na de beheerperiode de plasdras te maaien (met cyclomaaiër en/of bosmaaiër) en het maaisel af te voeren.

4 Legselbeheer op grasland

Introductie

Dit pakket helpt boeren bij de bescherming van nesten en kuikens op grasland. Doordat bekend is waar nesten en kuikens aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden daarop worden afgestemd. Hiervoor is het contact met veldmedewerkers en vrijwilligers (nazorger BFVW en/of mozaïekregisseur) is erg belangrijk. Zij brengen de nesten in en kuikens in kaart. Nesten worden geregistreerd, het liefst digitaal. Monitoring vindt idealiter zoveel mogelijk vanaf de rand van het perceel plaats. In overleg met het collectief wordt besproken óf en wanneer het perceel wordt gemaaid of beweid.

Stippenkaart BFVW

Bij aanwezigheid van nesten op grasland worden nestbeschermers geplaatst bij beweiding en bij maaien wordt een deel van het perceel niet gemaaid, zodat de kuikens daar veilig kunnen opgroeien. Op dit deel kan legselbeheer plus aansluitend een periode van rust worden afgesloten.

Advies:

1. Een nestenclave van 50 m² is vrij klein. Het blijkt dat predatoren deze nestenclaves nazoeken op eieren. Het is voor het resultaat van het beheer beter om een groter oppervlak te laten staan.
2. In overleg met uw mozaïekregisseur is het altijd mogelijk om een groter deel van het perceel (aantal ekers) langer te laten staan. Hiervoor is een beheervergoeding beschikbaar via pakket 4d, e of f.
3. Het is ook mogelijk om, zonder overleg met uw mozaïekregisseur, 5% van de beheereenheid niet te maaien en dit via een meldingsformulier door te geven aan het collectief. Hiervoor is ook een extra beheervergoeding beschikbaar. De schouwcommissie van het collectief zal steekproefsgewijs controleren of er inderdaad 5% gras is blijven staan.

5 Kruidenrijk grasland

Introductie

Kruidenrijk grasland is erg belangrijk voor diverse doelsoorten. De graslanden dragen bij aan de kwaliteit van weidevogelmozaïeken, aan een gevarieerde dooradering, maar ook als meerjarig habitat in akkerclusters zijn ze waardevol. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, wat weer de voedselbeschikbaarheid verhoogt voor vogels. Door de late maaidatum zijn kruidenrijke grasland-percelen een geschikt toevluchtsoord voor dieren, in het geval dat omliggend grasland wordt gemaaid of akkers geoogst. Bemesting van kruidenrijk grasland mag buiten de rustperiode, maar om

Kruidenrijk grasland

te voorkomen dat er te zwaar gewas komt te staan wordt alleen bemesting met ruige mest toegestaan. Een te zwaar gewas gaat liggen en is niet meer geschikt voor kuikens. Als voedergewas heeft een te zwaar gewas een slechte kwaliteit.

Op kruidenrijke graslanden komen de kruiden van nature in grotere aantallen voor en zijn verspreid over het hele perceel. De zode is open en divers van structuur door de vele kruiden met veel bloeistengels en weinig blad. Dit heeft ook als voordeel dat kuikens zich goed kunnen voortbewegen in het grasland.

Adviezen

- De beheereis van de aanwezigheid van indicatorsoorten [19a] is bedoeld als indicator voor beperkt (of niet) bemesten van kruidenrijk grasland. Dit wordt door de NVWA gecontroleerd. De kwaliteit van kruidenrijk grasland kan ook op een andere manier gemonitord worden, door gebruik te maken van de verschillende ontwikkelingsstadia voor kruidenrijk grasland. Bij kruidenrijk grasland past dan een soortenrijkdom van 15-20 soorten grassen en kruiden per 25 m² (Schippers, 2014).
- Een kruidenrijk grasland dat te zwaar wordt, kan ook een jaar gewisseld worden met, bijvoorbeeld, extensief weiden, zodat het mozaïek meer variatie krijgt. Let er wel op dat het klopt met SCAN-ICT en de beheerbijlage met de deelnemer.
- Breng in het voorjaar niet te veel ruige mest op het perceel, zo voorkomt u een zwaar uitgegroeid gewas. Weidevogels houden van een meer opener gewas.
- Iedere maaibeurt een kruidenrijk deel (10% of meer) laten staan. Dit is gunstig voor zaadzetting van bloeiende kruiden en voor insecten.
- In het geval dat er ecologisch slootschonen plaatsvindt naast kruidenrijk grasland, mag de bagger niet op het kruidenrijk grasland gedeponeed worden en moet het maaisel binnen paar dagen verwijderd worden. De bagger uit aangrenzende sloot moet dan op andere zijde worden gespoten. Is dat niet mogelijk, dan kan de combinatie kruidenrijk grasland en baggeren/ecologisch slootschonen niet.

6 Extensief beweid grasland

Introductie

Extensief beweid grasland is waardevol voor insecten en insectenetende vogels die voorkomen op wat korter gras en een bepaalde beweidingsdruk kunnen hebben, bijvoorbeeld de kievit. De mestflatten van het vee trekken insecten aan die als voedsel dienen voor volwassen vogels en oudere kuikens.

Dit pakket werkt het best met een veebezetting van 1,5 GVE/ha. Beweiden met 3 GVE/ha is in samenhang binnen het weide-vogelmozaïek waardevol. Dit geldt met name als er beweid wordt in plaats van gemaaid in de randzones van een mozaïek. Er wordt gewerkt met een lage veebezetting, zodat er voldoende ruimte voor weidevogels is. Dit pakket past bij een grasproductie van ca. 7 ton droge stof/hectare/jaar. De pakket-varianten onderscheiden zich door de periode van extensief beweiden en de veebezetting.

Beweiding met koeien levert meer variatie in structuur dan beweiding met schapen

Adviezen

- Dit pakket past bij een productie van ca 7 ton/ha.
- Beweiden met 3 GVE/ha is als alleenstaand beheerpakket weinig effectief, maar in samenhang binnen het weidevogelmozaïek is het waardevol. Met name in de randzones van een mozaïek, wanneer er beweid wordt in plaats van gemaaid, levert het een waardevolle bijdrage aan het mozaïek.

GVE-tabel

Soort	Leeftijdscategorie	Coëfficiënt/GVE
Runderen	< 6 maanden	0,4
	≥ 6 maanden t/m 2 jaar	0,6
	Ouder dan 2 jaar	1,0
Paardachtigen	< 6 maanden	0,4
	≥ 6 maanden	1,0
Schapen en geiten		0,15
Varkens	Fokzeugen > 50 kg	0,5
	Andere varkens	0,3
Alpaca's		0,15
Pluimvee	Leghennen	0,014
	Ander pluimvee	0,03

7 Ruige mest

Introductie

Bemesting met ruige mest stimuleert het bodemleven, versterkt de bodemstructuur en de bodem-organische stof. Regenwormen en ander bodemleven is een belangrijke voedselbron is voor boeren-landvogels en zijn ook belangrijk voor de bodemstructuur. Regenwormen breken mest en strooisel af in bodemorganische stof en nutriënten. De gras-groei vertraagd enigszins ten opzichte van het gebruik van drijfmest of kunstmest, waardoor de percelen langer de open structuur houden die ze voor weidevogels geschikt maakt. Ook verwerken sommige weidevogels, met name Kieviten, het stro uit de ruige mest in hun nest. De vaste fractie van drijfmest pakt gunstig uit voor weidevogels en daarom past deze vorm ook in dit pakket.

Dit pakket is specifiek bedoeld voor boerenlandvogelbeheer en kan alleen in combinatie met andere, op broedvogels gerichte pakketten worden afgesloten. In pakketten t.b.v. bodemkwaliteit, water en klimaat is bemesting met ruige mest of andere bodemverbeteraars en plantenresten mogelijk via het pakket *Bodemverbetering* (pakket 39).

Ruige mest

Ruige mest met vervuiling

Advies:

Voorkom vervuiling van ruige mest met plastic en andere materialen die niet in ruige mest thuishoren.

Opmerking

- Als bij controle blijkt dat er een onacceptabele hoeveelheid afval mee is uitgereden kan het collectief een sanctie opleggen.

8 Hoog waterpeil voor weidevogels

Introductie

Door het slootpeil tijdelijk op te zetten ontstaat een plek waar het bodemleven goed beschikbaar is voor weidevogels. Ook vertraagt de grasgroei en wordt de structuur van de grasmatten wat opener. Een hoog waterpeil werkt extra goed als het gelegen is naast kruidenrijk grasland, waar de weidevogels kunnen schuilen en als foerageergebied werkt voor de jonge vogels. De periode van hoog waterpeil is afgestemd op het weidevogel-seizoen.

Hoog waterpeil in sloot remt de grasgroei in aangrenzend perceel

Adviezen

- Dit pakket kan heel goed gecombineerd worden met andere beheerpakketten, zoals Kruidenrijk grasland (5), grasland met rustperiode (1) of legselbeheer op grasland (4).
- Opbrengstderving in het aangrenzende perceel wordt vergoed o.b.v. de periode en het peilverschil. Als richtlijn geldt: periode 15 februari – 15 juni of 15 maart – 15 juni. En het peilverschil: 20, 30 of 40 cm hoger dan peilbesluit omgeving, zie pakketvarianten.
- Voor de bepaling van de door de peilverhoging beïnvloede oppervlakte (= de oppervlakte waarop de beheervergoeding betrekking heeft, de oppervlakte die dus ingetekend moet worden in SCAN-GIS) wordt de volgende methode geadviseerd: vanuit de watergang waarin het peil is opgezet wordt aan weerszijden op de oever vanaf de waterlijn 25 meter het land in een effect verwacht. De lengte van de watergang x 25 meter op de ene oever, plus lengte watergang x 25 meter op de andere oever = de beïnvloede oppervlakte.

Z.06.06 Braakstroken op grasland (voor kievit)

De kievit nestelt graag op zwarte grond. En nestelt in het voorjaar dan ook vaak op maisland. Echter op maisland hebben de kievitkuikens niet veel kans om op te groeien als er aansluitend geen mozaïek licht met ANLb-beheer (diverse pakketten en kruidenrijk). Om dit te voorkomen kunnen er braakstroken aangelegd worden op graslandpercelen. Deze braakstroken worden in vroege voorjaar maar in ieder geval voor 1 april aangelegd door een baan in het grasland te frezen (niet ploegen). Deze zwarte grond trekt kieviten en door de rustperiode worden de nesten gevrijwaard van bewerking en verstoring. Omdat de strook in een weidevogelmozaïek licht hebben de kuikens vervolgens genoeg kans om vliegvlug te worden.

Dit pakket is een toeslagpakket dat gemeld dient te worden via een meldingsformulier op de website.

Enkele foto's van de strook na de rustperiode

Opmerking:

Nadat het collectief de melding van de braakstrook heeft ontvangen zal de schouwcommissie steekproefsgewijs de aanwezigheid en de oppervlakte van de braakstrook controleren. Tijdens regulier NVWA-controles zal de controleur de opmerking maken dat de strook geen grasland is en deze oppervlakte uittekenen/afkeuren voor beheer. Dit heeft echter **geen consequenties** voor de uitbetaling van het pakket door het collectief.